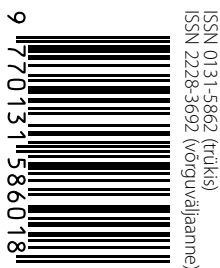

EESTI LOODUS

EESTI rahvussümbolid

Matkasuusad
Metsise tegevusjäljed
Lõuna-Aafrika loodus

ISSN 0131-5862 (trükkis)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)

9 770131 5862 6

- 2 Toimetaja veerg**
- 3 Sõnumid**
- 11 EL küsib: vastavad Helen Arusoo ja Andres Kalamees**
- 12 100-aastaselt Eestil on viis rahvus-sümbolit**
- 13 Musta kuuega rahvuslind**
Meelis Uustal ja Elle-Mari Talivee meenutavad 66-aasta tagust aega, kui suitsupääsuke valiti rahvuslinnuks
- 16 Umbrohist rahvuslill**
Helen Külvik tutvustab rukkilille – meie rahvus-sümbolitest Eesti Looduse veergudel kõige vähem tähelepanu pälvinud sümbolit
- 18 Paekivi lugu**
Rein Einasto tuletab meelde, kui tähtis on paas ja mismoodi rahuskivi valiti
- 20 Rääm, eestlaste hingeshoidja**
Helen Külvik kiidab 11 aastat tagasi valitud rahvus-sümbolit, kellel on ka oluline kulinaarne väärtus
- 22 Pääsusaba, meie uusim rahvus-sümbol**
Allan Selin kirjeldab mullu valitud rahvusliblikat, kes ühtlasi on tänavuse aasta liblikas
- 24 Vönnu kirikuõpetaja Eduard Philipp Körber ja Eesti iseseisvust kuulutanud tamm**
Heldur Sander meenutab praeguseks hävinud põlispuud, mille istutaja lausus kahe sajandi eest prohvetlikud sõnad eesti rahva vabaks saamise kohta
- 28 Aasta lind: Metsise tegevusjälgede peidetud saladused**
Ivar Ojaste ja Indrek Tammekänd ärgitavad märkama metsas metsisemärke ja talletama nende kohta teavet teaduse tarbeks
- 31 Anna teada hullude metsiste vaatlustest!**
- 33 Uued oskussõnad meteoroloogias: emakeel on tähtis ka teaduses**
Jüri Kamenik ja Ott Tuulberg tutvustavad uusi omakeelseid sõnu, mis aitavad kirjeldada tuuli, äikest ja pilvi
- 38 Sada rida Eesti loodusest: Ühendusmustrid.** Toomas Paul

- 40 Üks Eesti paigake: Ülikooli ees: samblasõbrad sõiduvees**
Juhani Püttsepp peab imeks haruldusrikast samblakooslust Tartu ülikooli peahoone ees kivi-müüri
- 42 Poster: Jaanus Tanilsoo**
- 44 Intervjuu: Teadlased peavad okupeerima Facebooki!**
Matemaatik ja mereteadlase, Eesti teaduste akadeemia presidendi Tarmo Soomerega ajas juttu Rainer Kerge Öhtulehest
- 50 Tööjuhend: Talvematka liikumisvahendid I. Millist suusavarustust valida?**
Timo Palo annab nõu, millele pöörata tähelepanu matkaskuusi soetades, milliseid suusasidemeid või -keppe eelistada ja kas on vaja mõelda lisavarustusele
- 56 Looduselamus maailmast: Risti läbi Lõuna-Aafrika**
Hendrik Relve seikleb seekord Musta Mandri lõunatipus, kohates põnevaid loomi ninasarvikutest pingviinideni
- 60 Linnuliigi võistlus 2017 – linnutiivul lennanud aasta**
Janne Pölluaas, Kauro Kuik ja Sander Sirelbu võtavad kokku mulduse Facebooki linnupildistamise võistluse tulemused
- 64 Silmitsi käbisepaga**
Karl Adami tutvustab sõnas ja pildis metsade sageda asuka suurkirjurähni igapäevaseid toiduotsinguid ja muud eluolu
- 68 Aiast ja põllult: Liivateed üheksa töve vastu**
Triin Nõu kiidab nõmm- ja aed-liivatee ehk tüümiani kasulikke omadusi
- 72 Panin tähele: Erilise korbaga kask**
- 73 In memoriam: Mare Toom, Väino Puura**
- 74 Kroonika**
- 78 Mikroskoop**
- 79 Ristsõna**
- 80 Ajalugu, sünnipäevad**

Igaühele oma rahvussümbol

Tänavuse veebruarinumbri põhikirjutis on küllap ootuspärane: tutvustame meie rahvussümboleid ja meenutame, kuidas nad on valitud. Oleme seda aeg-ajalt Eesti Looduses ennegi teinud, aga riigi juubel on hea põhjus nad kõik korraga käsile võtta. Suitsupäasuke ja rukkilill on neist kõige vanemad ja tuntumad, valitud rahvussümboliteks ajal, kui sinimustvalge värvikombinatsioon oli keelatud.

Tagantjärele paistab rukkilille valimine Eesti rahvuslilleks okupeeritud Eesti vabariigis 50 aastat tagasi, s.o vabariigi esimese juubeli ajal, päris julge sammuna. Eesti rahvuslinnu, valget ja musta tooni suitsupäasukese kõrvale valiti Eesti looduskaitse seltsi esimehe Jaan Eilarti eestvõttel siniste õitega rukkilill. Nõnda moodustunud mõtteline trikoloor põhjendab nii mõlema rahvussümboli varasemat tuntust kui ka laialdast kasutamist tänini.

Nüüd, vabariigi saja aasta juubelik, on liblikaurijad ja -sõbrad valinud Eesti rahvusliblika, pääsusaba. Kollastes toonides putukale eelistas nii mõnigi hääletaja sini-paelöölast, kelle tiivamustris võib näha meie rahvusvärve. Nüüdisaegses vabas Eestis on meie põhiline rahvussümbol sinimustvalge lipp ning seetõttu võib muude rahvussümbolite värvivalikusse vabamalt suhtuda.

Eesti Looduse 1989. aasta jaanuarinumbri on kirjas, et Soome rahvuspuuks valiti arukask. 1990. aastatel tõusis päevakorda ka Eesti rahvuspuu valimine. Eesti Looduses avaldati sel teemal mitu kirjutist, muu hulgas soovitas Fred Puss valida igale maakonnale oma sümbolpuu. Professor Viktor Masing tegi ettepaneku alustada aasta

puudest, et seejärel kunagi hiljem jõuda ka rahvuspuu valimiseni. Nii sai 1996. aastal esimesena aasta puu seisuse kadakas, järgnesid kuusk ja tamm ning tänavu kahekümne teise aasta-puuna laukapuu.

Rahvuspuu valimiseni pole me aga jõudnud ja ilmselt ei pruugigi jõuda, kuid lisandunud on mitu teist aasta objekti. Looduse tutvustamise seisukohast on puu, mulla, sambla või seene üheks aastaks ausse tõstmine tõhus võimalus vaadeldavat liiki põhjalikumalt esitleda. Vaevalt aitaks rahvuspuu või rahvussammal märkimisväärselt rikastada meie rahvusliku identiteedi kuvandit.

Rahvus- ja aasta sümbolite kõrval peaksime rohkem meeles pidama ka neid taime-, looma- ja seene-liike, mis on Eestile omased, siinsed endeemid. Artiklis suitsupäasukest on märgitud kunagist ettepanekut, et rahvuslind võiks olla tollal alamliigi staatuses olnud Saaremaa käbilind. Taimedest sobiks samal põhjusel hästi eesti soojumikas või saaremaa robirohi. Juubeliaasta ajakirjanumbrites püüame Eestile ainuomaseid elustikuliike lähemalt tutvustada.

Foto: Tiina Elvisto

EESTI LOODUS

69. aastakäik Nr 2, veebruar 2018

Toimetuse address:

Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post estiloodus@loodusajakiri.ee
tel 742 1143

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, toomas.kukk@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Helen Külvik**
529 4033, helen.kylvik@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Juhan Javois**
5661 0851, juhan.javois@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Katre Palo**
521 8771, katre.palo@loodusajakiri.ee

Sõnumitoimetaja **Toomas Juriado**
toomas.juriado@loodusajakiri.ee

Keeletoimetaja **Monika Salo**
742 1186, monika.salo@loodusajakiri.ee

Küljendaja **Raul Kask**
raul@ww.ee

Väljaandja: MTÜ Loodusajakiri
Endla 3, Tallinn 10122

Vastutav väljaandja **Riho Kinks**
riho.kinks@loodusajakiri.ee

Tellimine ja info Airi Lehemets
610 4105, loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Reklaamijuht **Helen Lehisemts**
610 4106, reklaam@loodusajakiri.ee

Ajakiri ilmub
keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2018

Summaries of some articles can be found at
our web site www.eestiloodus.ee

Trükitud trükikojas Printall

